

**Comhpháirtíochtaí a
chruthú agus a chothú idir
tuismitheoirí agus cleachtóirí**

Réamhrá

Is iad na tuismitheoirí na daoine is tábhachtaí le linn luath-óige an linbh. Foghlaimíonn leanaí faoin domhan agus an áit atá acu féin sa domhan sin trí mheán a gcomhráite, a súgartha agus a ngnáthamh le tuismitheoirí agus lena dteaghlaigh. Féadfaidh tuismitheoirí tacú le foghlaim an linbh freisin i suíomhanna eile lasmuigh den bhaile, mar shampla suíomhanna feighlíochta libh, creiseanna, grúpaí súgartha, naíonraí, agus bunscoileanna. Féadfaidh tuismitheoirí agus cleachtóirí feabhas a chur ar fhoghlaim agus ar fhorbairt leanaí trí oibriú i gcomhar lena chéile.

Bíonn tacaíocht ag teastáil ó gach tuismitheoir ó am go chéile. Mar shampla, i gcás báis sa chlann, i gcás fadhbanna airgeadais, nó i gcás drochshláinte seans go mbeadh cúnaimh sa bhreis de dhíth orthu. I measc na nithe eile a chuirfeadh isteach ar rannpháirtíocht mhaith na dtuismitheoirí i bhfoghlaim agus i bhforbairt a leanaí tá srianta ama, bochtaineacht, cúlra sóisialta agus eacnamaíochta, féiniúlacht chultúrtha, idirdhealú éagórach, eispéiris dhiúltacha roimhe seo, deacrachtaí litearthachta, teanga, nó míchumais éagsúla. Cé go bhfuil sochair le baint ag gach tuismitheoir agus teaghlach as an gcomhpháirtíocht, féadfaidh comhpháirtíochtaí idir an tuismitheoir agus an cleachtóir a bheith thar a bheith tábhachtach do na teaghlaigh seo.

Sna treoirlínte seo tugtar breac-chuntas ar an mbrí atá le comhpháirtíocht agus cuirtear síos ar bhealaí éagsúla ar féidir le tuismitheoirí agus cleachtóirí oibriú i gcomhar lena chéile.

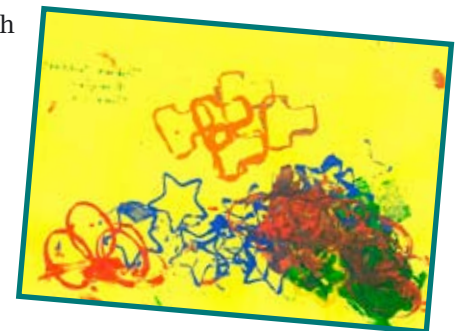

Cad is comhpháirtíochtaí ann? Cén fáth a bhfuil tábhacht ag baint leo?

Fíor 1: Sainmhíniú ar chomhpháirtíocht

Is éard atá i gceist le comhpháirtíocht ná tuismitheoirí, teaghlaigh agus cleachtóirí ag obair **i gcomhar lena chéile** chun sochair leanaí. **Aithníonn agus urramaíonn** siad a bhfuil le rá ag a chéile agus aithníonn **luach** leis sin. Tá **freagracht** ar na comhpháirtithe uile as an gcomhpháirtíocht.

Tá sé níos coitianta anois cúram luath agus oideachas leanaí óga, mamailíneach agus leanaí a bheith á roinnt ag tuismitheoirí, teaghlaigh agus cleachtóirí. Tá sé thar a bheith tábhachtach go mbeadh cur chuige comhpháirtíochta ann i measc na ndaoine seo, go háirithe agus athruithe ag tarlú i saol an linbh. I measc na n-athruithe sin tá socrú isteach i suíomh nua, aithne a chur ar chleachtóir agus dul i dtaithí leanbh óg nua a bheith sa bhaile. Amanna ríthábhachtacha eile i saol an linbh ná i gcás báis sa chlann, i gcás iad a bheith corraithe nó inníoch, nó i gcás go bhfágfar ar lár iad nó go gcaitear leo ar bhealach éagsúil nó diúltach. Féadfaidh tuismitheoirí agus cleachtóirí an saol a dhéanamh níos éasca don leanbh ach oibriú i gcomhar lena chéile agus eolas a chomhroinnt. Is ar mhuintín a bhunaítear comhpháirtíochtaí maithe. Ní foláir do chleachtóirí meas a bheith acu ar rúndacht an eolais a fhaigheann siad le leith leanaí, ach fós féin a thuiscint nach féidir rúndacht a chinntiú i gcónaí, mar shampla i gcás saincheistanna cosanta leanaí.¹

Tugann Tábla 1 breac-chuntas ar na sochair atá le baint as comhpháirtíochtaí maithe idir tuismitheoirí, cleachtóirí agus leanaí.

¹ Féach *Children First: National Guidelines for the Protection of Children* (An Roinn Sláinte agus Leanaí, 1999), *Our Duty to Care: the principles of good practice for the protection of children and young people*, (An Roinn Sláinte agus Leanaí, 2002) agus *Treoirlínte agus Cur Chuige um Chaomhnú Páistí* (An Roinn Oideachais agus Eolaíochta, 2001).

Tábla 1: Na sochair a bhaineann le tuismitheoirí agus cleachtóirí a bheith ag obair i gcomhar lena chéile

Tuismitheoirí	Cleachtóirí	Leanaí
<ul style="list-style-type: none"> ■ a bhrath go bhfuil meas orthu agus luach ag baint lena n-ionchur ■ bheith níos rannpháirtí i bhfoghlaim agus i bhforbairt a leanaí ■ bheith in ann eolas a chomhroinnt i leith a leanaí ■ a bhrath go bhfuil tuiscint ar luachanna, ar chleachtais, ar thraidisiúin agus ar chreideamh a dteaghlaigh ■ a bhrath ar a gcompord ag tabhairt cuairte ar an suíomh, ag labhairt le cleachtóirí agus ag pleanáil leo ■ tuilleadh a bheith ar eolas i ndáil le heispéiris a leanaí lasmuigh den bhaile agus an t-eolas sin a úsáid chun tacú lena bhfoghlaim agus a bhforbairt ar bhealach níos éifeachtaí ■ an tábhacht a bhaineann le cúram luath-óige agus oideachas a thuiscint ■ muinín níos fearr a bheith acu as a scileanna tuismitheoireachta féin. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ tuiscint níos fearr ar na leanaí agus a dteaghlaigh ina suíomhanna teaghlaigh agus úsáid a bhaint as an eolas sin chun an fhoghlaim a dhéanamh níos taitneamhaí agus níos sásúla le haghaidh gach linbh ■ bheith ábalta cuidiú le leanaí féiniúlacht agus muintearas a bhrath trí pháirt ghníomhach a bheith acu sa suíomh i bhfoghlaim faoi luachanna, traidisiúin agus creideamh teaghlaigh, agus cur leo seo i gcás gur iomchuí ■ sochar a bhaint as scileanna agus saineolas na dtuismitheoirí ■ bheith in ann timpeallacht níos socra ó thaobh na mothúchán de a sholáthar do na leanaí. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ a bhrath níos socra agus sochar a bhaint as na deiseanna oideachais a chuirtear ar fáil dóibh ■ aistriú ó shuíomh amháin go suíomh eile le níos mó muiníne ■ amharc ar an bhfoghlaim ar bhealach níos taitneamhaí nuair atá a saol baile 'sofheicthe' sa suíomh ■ taitneamh a bhaint as a dteanga dhúchais a bheith in úsáid sa suíomh nuair nach é an Béarla nó í an Ghaeilge an teanga sin ■ ceangail a thabhairt faoi deara idir na seirbhísí éagsúla atá ann chun tacú leo.

Comhpháirtíocht agus í ag feidhmiú

Tá an iliomad bealaí éagsúla ann ar féidir le cleachtóirí agus tuismitheoirí oibriú i gcomhar lena chéile. Díríonn na treoirlínte seo ar cheithre bhealach:

- tacú le foghlaim agus forbairt
- eolas a chomhroinnt
- rannpháirtíocht
- cinntí a dhéanamh agus cur chuige agus bealaí éagsúla a mholadh.

Tá ceangail idir na bealaí éagsúla seo mar is léir i roinnt de na heispéiris foghlama ar leathanaigh 11 go 26.

Tacú le foghlaim agus forbairt

Is éard atá sa tuismitheoireacht ná an cúram, an t-oideachas agus an aird atá riachtanach a chur ar fáil do leanaí chun cuidiú leo foghlaim agus forbairt. Is iad na tuismitheoirí a chuireann a gcéad eispéiris foghlama ar fáil do leanaí agus cuidíonn siad le leanaí clocha míle tábhachtacha a bhaint amach amháin suí, siúl, dul go dtí an leithreas, labhairt, nithe a ghearradh, cnaipí a dhúnadh, rothaíocht, léitheoireacht, agus mar sin de. De réir mar a chaitheann leanaí níos mó ama i suíomhanna lasmuigh den bhaile leanann tuismitheoirí ar aghaidh ag tacú lena bhfoghlaim agus lena bhforbairt. Bíonn sé seo níos éifeachtaí i gcás go gcomhlánaíonn na tuismitheoirí na heispéiris a bhíonn ag leanaí i suíomh áirithe. Ar an gcaoi chéanna, bíonn an fhoghlaim níos suntasaí i gcás go n-úsáideann cleachtóirí eolas ó tuismitheoirí i ndáil le spéiseanna, scileanna, cumais agus claonadh na leanaí mar thúsphointe le haghaidh eispéiris nua. Seo a leanas roinnt bealaí ar féidir le tuismitheoirí tacú le foghlaim agus forbairt a leanaí sa bhaile, agus an chaoi ar féidir le cleachtóirí cuidiú leo déanamh amhlaidh.

Tuismitheoirí

Is féidir leat tacú le foghlaim agus forbairt an linbh sa bhaile ar na bealaí seo a leanas:

- Iarr ar an **gcleachtóir moltaí** a thabhairt duit i ndáil lenar féidir a dhéanamh sa bhaile le do leanbh.
- Bíodh na leanaí páirteach i **ngníomhaíochtaí laethúla** cosúil le cócaireacht, siopadóireacht, oibriú sa ghairdín, dul go dtí an neachtlan, agus taisteal ar an mbus. Labhair le do leanbh i ndáil lena bhfuil ar siúl aige/aici, agus fiafraigh de/di cén chaoi a mbraitheann sé/sí.
- Tabhair deiseanna do do leanbh úsáid a bhaint as a **c(h)éadfaí** – chun nithe éagsúla a fheiceáil, a bhlaiseadh, a bholú, agus a chloisteáil.
- **Léigh** le haghaidh do linbh. Cláraigh leis an leabharlann áitiúil, agus cuidigh le do leanbh leabhair a roghnú a mbainfidh sibh taitneamh astu lena chéile.
- **Cas amhráin, inis scéalta** agus **imir cluichí** le do leanbh. Bain **taithneamh** as an saol i dteannta a chéile.
- **Labhair** le do leanbh. Spreag é/í le ceisteanna a chur. Tabhair le fios do do leanbh nach mbeidh an freagra i gcónaí ar eolas agat. Faigh amach faoi rudaí i dteannta a chéile.
- Cuir teorainn leis an méid ama a chaitheann do leanbh ag breathnú ar an **teilifís**. Labhair leis/léi i ndáil leis na clár a bhféachann sé/sí orthu.
- Faigh amach **conas a fhoghlaimíonn agus a fhorbraíonn leanaí**. Iarr ar chleachtóir do linbh moltaí a thabhairt duit i ndáil le leabhair nó suíomhanna gréasáin úsáideacha ar a bhfuil eolas ar fáil.
- Léigh **Aistear: Creatchuraclam na Luath-Óige** chun smaointe a fháil i ndáil lenar féidir leat a dhéanamh chun tacú le foghlaim agus forbairt do linbh. Sna *deiseanna foghlama samplacha* faoi na ceithre théama agus sna *heispéiris foghlama* sna treoirilinte tá moltaí i ndáil le roinnt mhaith gníomhaíochtaí le déanamh lena chéile.

Cleachtóirí

Féadfaidh sibh cuidiú le tuismitheoirí tacú le foghlaim agus forbairt a leanaí ar na bealaí seo a leanas:

- **Comhroinn eolas** faoin gcuraclam le tuismitheoirí.
  - Bain úsáid as clár fógraí chun tuismitheoirí a chur ar an eolas maidir leis na gníomhaíochtaí a dhéanann leanaí ar lá áirithe. D'fhéadfaí úsáid a bhaint as pictiúir chun an t-eolas seo a chur in iúl do thuismitheoirí nach bhfuil Béarla ná Gaeilge acu.
  - Seol roinnt grianghraf abhaile de na leanaí le fortheidil a chuireann síos ar a bhfuil agus a bhí ar siúl acu agus á fhoghlaim acu.
  - Cuir na tuismitheoirí ar an eolas i ndáil le topaicí ar spéis lena leanaí iad. Faigh amach cad iad na spéiseanna atá ag na leanaí sa bhaile agus forbair na spéiseanna sin.
  - Tabhair cuireadh do thuismitheoirí eolas a chomhroinnt i ndáil lena gcultúr agus a dtraidisiúin, ar eolas é a d'fhéadfadh bheith úsáideach i dtacú le foghlaim agus forbairt a leanaí.
  - Eagraigh seisiúin eolais le haghaidh tuismitheoirí. D'fhéadfadh roinnt de na seisiúin seo a bheith antábhachtach don leanbh nuair a thosaíonn sé/sí sa suíomh nó ina dhiaidh sin. D'fhéadfadh seisiún díriú ar cheithre théama *Aistear* agus na nithe le déanamh chun tacú le foghlaim agus forbairt

leanaí iontu seo. I gcás leanaí sna naíonáin shóisearacha agus shinsearacha, d'fhéadfadh an seisiún eolais díriú ar *Churaclam na Bunscoile* agus ar *Aistear*. D'fhéadfadh seisiún eile béim a leagan ar an tábhacht a bhaineann le súgradh agus an chaoi ar féidir le leanaí foghlaim trí mheán an tsúgartha.

- Bualadh le múinteoir(i) rang na naíonán chun a fháil amach cén chaoi ar féidir leat cuidiú le tuismitheoirí agus a leanaí aistriú go muiníneach éasca, taitneamhach chuig an mbunscoil.
- Seoladh shuíomh gréasáin CNCM a thabhairt do thuismitheoirí ionas gur féidir leo tuilleadh a fháil amach faoi: *Aistear: Creatchuraclam na Luath-Óige* (féach www.ncca.ie/luathoige).

■ **Roinn acmhainní** le tuismitheoirí.

- Cuir bileoga eolais, bileoga le noda, DVDanna agus acmhainní eile ar fáil le haghaidh tuismitheoirí. Cuir iad seo ar fáil i dteangacha dúchais na leanaí i gcás gur féidir é.
- Leabhair scéalaíochta agus téipeanna d'amhráin agus de rannta a thabhairt ar iasacht.
- Pacáistí foghlama le smaointe le haghaidh gníomhaíochtaí a sholáthar, agus míreanna a chur san áireamh cosúil le criáin agus siosúir atá oiriúnach do leanaí óga, má tá dóthain airgid ar fáil
- Leabhair a roinnt atá éasca le léamh maidir le forbairt linbh.

■ Cuireadh a thabhairt do thuismitheoirí **am a chaitheamh sa suíomh** ionas gur féidir leo páirt a ghlacadh sna gníomhaíochtaí agus foghlaim faoina ndéanann a leanaí.

■ **Nuachtlitir** rialta a fhorbairt a chuireann eolas úsáideach ar fáil cosúil le focail amhrán agus rannta atá á bhfoghlaim ag na leanaí, dátaí tábhachtacha, nuashonrúcháin i ndáil le polasaithe, agus blúirí beaga teoirice i dteannta smaointe le haghaidh gníomhaíochtaí ar féidir iad a dhéanamh sa bhaile - gníomhaíochtaí taitneamhacha nach bhfuil costasach.

?

Machnamh ar mo chleachtas

Mar thuismitheoir

1. *Cad iad na gníomhaíochtaí taitneamhacha nua is féidir liom a dhéanamh le mo leanbh chun cuidiú leis/léi foghlaim agus forbairt?*
2. *Cá mhéad atá ar eolas agam faoina bhfuil á fhoghlaim ag mo leanbh lasmuigh den suíomh sa bhaile?*
3. *Conas is féidir liom tuilleadh a fháil amach chun cuidiú leis/léi foghlaim agus forbairt sa bhaile?*

Mar chleachtóir

4. *Conas is féidir liom eolas a bhailiú ó thuismitheoirí agus a úsáid chun feabhas a chur ar eispéiris na leanaí?*
5. *Cad iad na céimeanna is féidir liom a thógáil chun cuidiú le tuismitheoirí tacú le foghlaim agus forbairt a leanaí?*
6. *Cad iad na hacmhainní atá agam a bhféadfainn iad a roinnt le tuismitheoirí?*

Eispéireas foghlama 1: Fréamhacha Nua-Shéalainne Jack**Téama: Taiscéaláíocht agus Smaointeoireacht: Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 5****Aoisghrúpa:** Leanaí óga agus leanaí**Suíomh:** Sa bhaile agus feighlíocht linbh

Léann Luke scéal do Jack (5½ bliain d'aois) agus dá dheirfiúr óg Kate (16 mhí) gach oíche sula dteanna siad a chodladh. De réir mar a luíonn siad isteach le Daidí, cuidíonn Kate na leathanaigh a chasadh agus síneann a méar i dtreo na gcarachtar is fearr léi. Is breá léi leabhair flapaí agus d'inis Luke d'fheighlí Kate, Mags, faoi seo nuair a thosaigh Mags ag tabhairt aire di cúpla mí ó shin. Tá roinnt de na leabhair seo ag Mags agus is breá le Kate suí ar bhaclainn Mags ar an suíochán sa ghairdín agus breathnú orthu.

D'inis Luke do Mags freisin i dtaobh na spéise atá ag Jack i leabhair, go háirithe leabhair spóirt. Is as an Nua-Shéalainn do Luke agus is breá leis féin agus le Jack léamh os ard faoi rugbaí. Mhúin Jack do leanaí eile ag teach Mags conas rugbaí a imirt, agus cúpla seachtain ó shin shocraigh Luke go rachadh Mags agus na ceithre leanbh eile a dtugann sí aire dóibh chuig cluiche rugbaí sa scoil áitiúil. Chomh maith leis sin cheannaigh sí dhá leabhar faoin Nua-Shéalainn mar go bhfuil Jack agus a theaghlach ag beartú cuairt a thabhairt ar mhamó agus ar dhaideo ansin an samhradh seo chugainn. Tá a lán á fhoghlaim ag Mags agus na leanaí eile faoin Nua-Shéalainn. Tá siad ag fáil amach faoin aimsir ann, faoi na spóirt a imríonn siad, faoin mbia a itheann siad, agus na cineálacha feirmeacha atá acu. Tá siad á gcur i gcomparáid freisin leis an sráidbhaile i gContae Thiobraid Árann áit a bhfuil cónaí orthu. Tá na leanaí sceitimíneach faoi Jack a bheith ag dul ar eitleán mór. Tá siad ag tógáil eitleáin cosúil leis i seomra súgartha Mags. Tá an t-eitleán bréige seo ollmhór!

Ábhar Machnaimh: Conas is féidir liom spéis na leanaí a spreagadh chun cur lena bhfoghlaim agus a bhforbairt, agus chun a bhféiniúlacht a dhaingniú?

Eispéireas foghlama 2: Buille an drumma**Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 2****Aoisghrúpa:** Mamailínigh**Suíomh:** Cúram lae baile lánaimseartha agus páirtaimseartha (creis)

Bhog Gloria go hÉirinn ón Nigéir Thuaidh trí bliana ó shin. Labhraíonn sí Béarla agus tugann sí cúnamh i seomra na mamailíneach ar mhaidin Mháirt gach dara seachtain. Tá a garmhac Lee (2½ bliain d'aois) ag freastal ar an gcreis ó mhí Mheán Fómhair i leith. Gach uair a thugann sí cuairt ar an gcreis, tugann Gloria léi rud éigin ón Nigéir Thuaidh ionas gur féidir leis na leanaí é a fheiceáil, súgradh leis agus foghlaim faoi. Tá taithí ag Lee ar na nithe seo. Thug sí léi drumma Afracach lá amháin. Sheinn sí an drumma agus í ag casadh amhrán Afracach agus rinne an chuid eile den chomhlúadar bualadh bos le buille an drumma. Rinne Lee agus roinnt dá chairde aithris ar roinnt de na focail agus na frásaí. Rinne na leanaí iarracht ina dhiaidh sin an drumma a sheinn iad féin. Ba mhaith le Gloria roinnt cluichí a imirt lasmuigh leis na mamailínigh an chéad uair eile. Rinne Sorcha, an ceannaire seomra, roinnt nóiméad de na himeachtaí a thairdeadh ar fhístéip agus thaispeáin é seo do na leanaí nuair a bhí Gloria imithe abhaile.

Ábhar Machnaimh: Cad iad na bealaí ar féidir leis na tuismitheoirí agus na seantuismitheoirí a bheith páirteach in eispéiris a shaibhriú do na leanaí?

Eispéireas foghlama 3: Ag tacú le mo fhoghlaim**Téama: Cumarsáid, Aidhm 3 agus Spríoc foghlama 2**

Aoisghrúpa: Leanaí

Suíomh: Sa bhaile agus rang na naíonán (bunscoil)

Tá Kara (4 bliana d'aois) i rang na naíonán sóisearach. D'fhág a tuismitheoirí an scoil agus iad óg. Tá deacrachtaí litearthachta acu agus tuigeann siad go bhfuil seo ina mhíbhuntáiste. Ba bhreá leo dá d'éireodh go maith le Kara ar scoil agus dá bhfaigheadh sí oideachas maith. Ach deir Kara nach maith léi an scoil. Cuireann an comhordaitheoir Pobail Teagmhála Baile is Scoile, Betty, cúnamh ar fáil do Kara agus dá teaghlach. Iarrann Betty ar thuismitheoirí Kara labhairt leis an múinteoir, Iníon Nugent, agus molann sí cúpla ceist ar féidir leo iad a chur ar an múinteoir. Iarrann Iníon Nugent orthu cuidiú le Kara ar pé bealach is féidir leo. Molann sí go n-úsáidfidís leabhar pictiúr chun scéalta a léamh nó scéalta a insint di iad féin faoina dtréimhse ina leanaí. Is féidir leo pictiúir a tharraingt lena chéile sa bhaile agus labhairt ina dtaobh. Má tá am acu is féidir leo teacht isteach cúpla lá agus cuidiú sa seomra ranga.

Chuidigh Iníon Nugent le Kara ar scoil freisin trí fhiafraí di cad iad na leabhair is maith léi breathnú orthu agus a léamh ar scoil. D'fhreagair Kara, *leabhair mar gheall ar leanaí óga agus leanaí faoi éadaí maiseacha a chur orainn i dteach mo chara*. Úsáideann sí anois leabhair leis na topaicí seo go minic nuair atá scéalta á léamh aici do Kara agus dá cairde. Cuireann sí éadaí maiseacha agus frapaí cosúil le tiaraí, bábóga, bugaí agus málaí láimhe sa spás don súgradh samhlaíoch. Labhraíonn Iníon Nugent go minic le máthair Kara chun a fháil amach conas a leanfaidh siad leis an obair le chéile chun tacú le Kara sa bhaile agus ar scoil. Bíonn teagmháil idir Betty agus Iníon Nugent agus tuismitheoirí Kara freisin go rialta chun a chinntiú go mbíonn eispéiris dhearfacha ag Kara agus ag a teaghlach ar scoil.

?

Ábhar Machnaimh: *Cad is féidir liom a dhéanamh chun tacaíocht agus uchtach níos fearr a thabhairt do tuismitheoirí áirithe?*

Eolas a Chomhroinnt

Tá an chumarsáid mhaith idir tuismitheoirí agus cleachtóirí rithábhachtach má táthar chun foghlaim agus forbairt leanaí a chothú. Ní foláir do gach duine a bheith soiléir faoina ról agus faoina bhfuil an duine eile ag súil leis. Mar a luadh roimhe seo, tá sé tábhachtach go dtuigfeadh gach duine go bhfuil roinnt den eolas a chomhroinneann tuismitheoirí agus cleachtóirí ina eolas rúnda, cé nach bhfuil sé seo amhlaidh i gcásanna saincheisteanna cosanta leanaí.

Féadfaidh riachtanais speisialta a bheith ag roinnt tuismitheoirí ó thaobh rochtain a fháil ar eolas nó páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí. Mar shampla, tuismitheoirí atá faoi mhíchumas fisiceach, a bhfuil lagú céadfach acu, a bhfuil deacrachtaí foghlama acu, ar teanga dhúchais eile atá acu seachas an teanga a labhraítear sa suíomh. Is iad na tuismitheoirí féin an acmhainn is luachmhaire atá ann chun caidreamh comhpháirtíochta a chothú. Féadfaidh roinnt tuismitheoirí a bheith cúthail, ámh, nó gan mórán féinmhúine a bheith acu, ach le roinnt tacaíochta ba bhreá leo páirt a ghlacadh. An chéad chéim atá riachtanach sa chás áirithe seo ná a fháil amach cad iad na riachtanais atá acu, mar gur féidir le tuismitheoirí léargais luachmhara a chur ar fáil i ndáil leis an gcaoi a bhféadfaí feabhas a chur ar sheirbhísí nó an chaoi na seirbhísí sin a dhéanamh níos inrochtana dóibh.

Tá an chomhpháirtíocht idir cleachtóirí agus gairmithe eile a bhfuil páirt acu i dtacú le foghlaim agus forbairt leanaí ríthábhachtach freisin, agus ba chóir go rachadh a n-ionchuir chun sochair leanaí a mhéad is féidir. Nuair nach féidir teagmháil dhíreach a bheith ann idir cleachtóirí agus gairmithe eile féadfaidh tuismitheoirí a bheith ina dteagmhálaithe leis an eolas a atreorú.

An suíomh

Ba chóir eolas a thabhairt do thuismitheoirí faoi shuíomh na leanaí lasmuigh den bhaile agus faoin bhfoireann sa suíomh sin. Áiríonn an t-eolas seo² sonraí i leith na nithe seo a leanas:

- Fís nó misean an tsuímh
- An curaclam - a phrionsabail, na nithe a fhoghlaimíonn na leanaí agus na slite ina bhfoghlaimíonn siad
- An Bainisteoir/príomhoide, agus an príomhtheagmhálaí agus/nó oibrí bunriachtanach an linbh
- Áiseanna an tsuímh
- Amanna oscailte agus dúnta
- Oiliúint agus cáilíochtaí na foirne
- Cóimheasa daoine fásta le leanaí, agus an t-uaslíon agus aois na leanaí
- Táillí
- Polasaithe i réimsí amhail iompar a bhainistiú, bia sláintiúil a chur chun cinn, agus socrú isteach.

Eispéiris agus dul chun cinn leanaí

Ní foláir do thuismitheoirí agus do chleachtóirí cumarsáid rialta a bheith eatarthu mar gheall ar dhul chun cinn, spéiseanna, riachtanais agus eispéiris laethúla na leanaí. Tá an-chuid eolais ag tuismitheoirí i ndáil lena leanaí. Is féidir leo cur leis an bpicitúir atá ag an gcleachtóir den leanbh ach an t-eolas seo a chomhroinnt - mar shampla na nithe is maith/nach maith leis an leanbh, na spéiseanna atá aige/aici, agus mar sin de. Tá sé tábhachtach, mar sin, go bhfaigheadh tuismitheoirí an deis bualadh le cleachtóirí agus eolas a chomhroinnt i ndáil lena leanaí. Le haghaidh tuilleadh eolais féach na treoirínte, *Tacú le foghlaim agus forbairt trí mheán an mheasúnaithe*.

Is minic a labhraíonn tuismitheoirí le daoine ó ghairmeacha éagsúla i ndáil lena leanaí, agus féadfaidh gach gairm a théarmaíocht speisialta a bheith ag baint léi. Féadfaidh téarmaí laethúla bríonna éagsúla a bheith acu i suíomhanna éagsúla. Tá sé tábhachtach go mbeadh tuiscint ag gach duine ar a bhfuil á phlé, cad is brí leis na téarmaí agus céard atá á mholadh do na leanaí. Tá sé tábhachtach le haghaidh gach linbh, go háirithe nuair nach Béarla nó Gaeilge teanga dhúchais an tuismitheora, nuair nach bhfuil oideachas foirmiúil ar na tuismitheoirí, nó an t-oideachas sin a bheith ar an mbeagán, agus, i gcás leanaí le riachtanais speisialta oideachais, nuair atá téarmaí teicniúla á n-úsáid.

² Leagtar amach sna Rialacháin um Chúram Leanáí (Seirbhísí Réamhscóile) (2006) an t-eolas bunúsach is gá a thabhairt do thuismitheoirí. Is maith le roinnt mhaith suíomhanna níos mó eolais ná seo a chomhroinnt maidir leis an gcaoi a n-oibríonn siad.

Ba chóir eolas a chomhroinnt i mBéarla/Gaeilge shothuigthe. Bíonn sé i gcónaí cuidiúil nótaí a scríobh, labhairt, pictiúir a úsáid, agus eolas a aistriú ar bhealaí cuidiúla le tuismitheoirí. Beidh gá le socruithe éagsúla uaireanta le teaghlaigh éagsúla. Is gá go dtabharfadh cleachtóirí aird ar leith ar leanaí ar scar nó ar cholscar a dtuismitheoirí nuair atá teagmháil á déanamh leis an mbaile. Uaireanta beidh gá an t-eolas a sheoladh chuig dhá bhaile agus dhá choinne éagsúla a dhéanamh labhairt leis na tuismitheoirí. Oibríonn socruithe éagsúla i suíomhanna éagsúla.

Tuismitheoirí: Eolas a roinnt le cleachtóir do linbh

- **Cuir aithne ar chleachtóir do linbh.** Léirigh spéis sna rudaí atá le rá aige/aici i leith eispéiris do linbh. Labhair leis an gcleachtóir go rialta nuair atá do leanbh á fhágáil agat sa naíonra nó á bhailiú ón naíonra. Nuair nach féidir seo a dhéanamh déan coinne nó úsáid nóta nó dialann chun an t-eolas a chomhroinnt.
- Tabhair **aiseolas** don chleachtóir. Mar shampla, inis dó/di i gcás go dtagann do leanbh abhaile agus sceitimíní air/uirthi faoi ghníomhaíocht agus gur mhaith leis/léi triail a bhaint as an ngníomhaíocht sin sa bhaile.
- Inis don chleachtóir faoina bhfuil **bainte amach ag an leanbh sa bhaile**.
- Roinn **traidisiúin agus cultúr an teaghlaigh** leis an gcleachtóir ionas gur féidir leis an gcleachtóir cuidiú le do leanbh a bhrath go bhfuil sé/sí bainteach leis an suíomh. Tabhair eolas do chleachtóirí faoi do **chleachtais tógála linbh** féin, go háirithe nuair atá siad éagsúil leis na cleachtais a úsáidtear sa suíomh.
- Inis don chleachtóir faoi aon ní a d'fhéadfadh a bheith ag cur isteach ar **ghiúmar nó iompar do linbh**, mar shampla peata a fuair bás, tuismitheoir tinn, scaradh, chomh maith le himeachtaí spreagúla sa bhaile cosúil le breithlá, imeacht cultúrtha, peata nua, nó col ceathrar tagtha ar cuairt.
- Breathnaigh ar **thaispeántais d'obair do linbh** nó ar ghrianghraif de/di sa suíomh. Labhair le do leanbh ina dtaobh.
- Cuir in iúl dóibh má tá **cúiseanna inní** agat faoi fhoghlaim agus fhorbairt do linbh leis an gcleachtóir.
- Comhroinn eolas faoi **thacaí nó chúnamh ar leith** atá ag teastáil ó do leanbh d'fhonn páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí. Comhroinn **eolas speisialta** faoi riachtanais do linbh leis an gcleachtóir. Cuir iad ar an eolas maidir le moltaí a thug seirbhísí speisialaithe i leith do linbh. Mar shampla, má mhol an fisiteiripeoir cleachtaí aclaíochta chun feabhas a chur ar chumhacht chuid uachtarach an choirp cinntigh go bhfuil an cleachtóir ar an eolas faoi seo.
- Cuir in iúl don chleachtóir má tá **tuilleadh eolais uait faoin suíomh** agus faoin gcaoi ar mhaith leat an t-eolas sin a fháil. Má tá rud éigin nach bhfuil tú soiléir ina thaobh nó a bhfuil inní ort faoi, **fiafraigh ina thaobh**.
- Déan **cúnamh a thairiscint** le haistriúcháin, nó ar bhealaí eile, chun cuidiú le tuismitheoirí a úsáideann an suíomh sin.

Cleachtóirí: Comhroinn eolas le tuismitheoirí

- I gcás gur féidir é **labhair go neamhfhoirmiúil** le tuismitheoirí ar bhonn rialta chomh maith le cruinnithe idir an tuismitheoir agus an cleachtóir. Iarr orthu teacht chugat le heolas, nó chun eolas a lorg ort.
- Labhair le tuismitheoirí agus teaghlaigh faoi **shamplaí d'obair na leanaí**. Mar shampla, déan fillteáin d'obair na leanaí. Eagraigh laethanta oscailte agus taispeántais chun an obair sin a chur ar taispeántas agus chun í a cheiliúradh. Seol na fillteáin abhaile ag deireadh na míosa, an téarma nó na bliana. Cuir obair na leanaí agus grianghraif ar taispeántas i bpasáistí agus athraigh iad seo go rialta.
- Cinntigh go léiríonn na taispeántais seo **ilchineálachas na dteaghlach** a úsáideann an tseirbhís, lena n-áirítear struchtúir teaghlaigh, An Lucht Siúil, agus pobal nua. (Féach an téama, *Féiniúlacht agus Muintearas*.)

- **Eolas agus aiseolas a sholáthar ó bhéal** agus i scríbhinn, agus i dteanga dhúchais an linbh chomh maith más féidir. Bain úsáid as **ríomhphost** chomh maith le fógraí clóite, bileoga eolais agus nuachtlitreacha. Bain úsáid as **teachtaireachtaí téacs** chun imeachtaí speisialta a chur i gcuimhne do thuismitheoirí, agus fág teachtaireachtaí ar an **nglórphost** nó ar an **ngléas freagartha** ar féidir teacht orthu ag an deireadh seachtaine agus i rith laethanta saoire.
- Roinn **taifid** le tuismitheoirí, chomh maith leis na ceanglais íosta faoi na Rialacháin um Chúram Leanaí (Seirbhísí Réamhscoile) (An Roinn Sláinte agus Leanaí, 2006). Mar shampla, d'fhéadfadh leabhar nótaí laethúil a bheith á choinneáil ag creis nó feighlí linbh le taifead de chúram fisiceach an linbh nó an mhamailínigh (buidéil, béiltí, clúidíní) agus de na nithe a bhain an leanbh/mamailíneach amach amhail miongháire, focail nua, cairdis, agus mar sin de. Tá sé tábhachtach go mbeadh cleachtóirí ionraic le tuismitheoirí agus a chur in iúl dóibh i leith fadhbanna agus cúiseanna imní, chomh maith le dul chun cinn agus a bhfuil bainte amach ag an leanbh, chomh luath agus is féidir. Caithfear é seo a dhéanamh go pearsanta. (Féach na treoirlínte, *Tacú le foghlaim agus forbairt trí mheán an mheasúnaithe.*)
- Beidh cúnaimh ag teastáil ó roinnt tuismitheoirí na **cártaí tuairisce** a thuiscint i gcás go mbaintear úsáid astu, mar shampla i mbunscoileanna. D'fhéadfaí sainmhínithe focal nó grafaicí a úsáid ar na cártaí chun é seo a éascú.
- Cuir in iúl do thuismitheoirí go bhfuil **am rialta** ann nuair a bheidh ball foirne ar fáil chun **labhairt** ar an teileafón. D'fhéadfadh seo a bheith an-úsáideach do thuismitheoirí a bhíonn ag obair i rith an lae nó nach féidir leo teacht amach go dtí an suíomh. Tá sé níos fearr, ámh, plé duine le duine a bheith ann de ghnáth má bhíonn fadhb i gceist.
- Reáchtáil **ceardlanna** maidir le foghlaim agus forbairt na leanaí, mar shampla maidir le foghlaim trí mheán an tsúgartha. Tabhair taithí phraiticiúil do thuismitheoirí ar roinnt de na gníomhaíochtaí. Cuir iad ar an eolas maidir le gnéithe sóisialta agus mothúchánacha na foghlama, agus cuidigh leo an tábhacht a bhaineann le súgradh agus le hiniúchadh gníomhach a aithint.
- Eagraigh **gníomhaíochtaí éagsúla** le haghaidh tuismitheoirí ag **amanna éagsúla** den lá agus den tseachtain ionas go n-áireofaí an líon is mó tuismitheoirí agus is féidir. Mar shampla, eagraigh creis chun cuidiú le tuismitheoirí leanaí níos óige freastal ar chruinniú nó ar imeacht eile. Cinntigh gur féidir le daoine a bhfuil fadhbanna soghluaisteachta acu, fadhbanna litearthachta agus lagú céadfach in ann páirt a ghlacadh.
- Déan iarracht ar leith **daideanna** a chur san áireamh. Cothaigh caidreamh leo nuair a thagann siad chun an leanbh a fhágáil nó a bhailiú agus spreag iad le bheith níos rannpháirtí i bhfoghlaim agus i bhforbairt a leanaí, agus teacht chuig gníomhaíochtaí agus cruinnithe sa suíomh. Má chuirtear áis creise ar fáil d'fhéadfadh sin an dá thuismitheoir a spreagadh le freastal ar chruinniú nó ar imeacht sóisialta.
- Eagraigh **imeachtaí sóisialta** le haghaidh tuismitheoirí chun cuidiú leo bualadh lena chéile agus líonraí a thógáil le tuismitheoirí eile chomh maith le cleachtóirí.
- Comhoibrigh le **grúpaí áitiúla oideachais d'aoisigh** agus glac páirt i dtionscnaimh don fhoghlaim d'aoisigh a chuideoidh le tuismitheoirí cur lena muinín ina scileanna litearthachta agus uimhearthachta féin agus in úsáid an bhaile mar thimpeallacht foghlama.

Machnamh ar mo chleachtas

Mar thuismitheoir

1. *Cén t-eolas is féidir liom a roinnt leis an gcleachtóir a chuideoidh leis/léi pictiúr níos soiléire a fháil de spéiseanna agus de láidreachtaí mo linbh?*
2. *An roinnim mo chúiseanna inní leis an gcleachtóir? Conas a d'fhéadfainn feabhas a chur air seo?*
3. *Conas is féidir liom an t-aiseolas scríofa agus ó bhéal a fhaighim i leith fhoghlaim mo linbh a úsáid?*
4. *An bhfuil sé curtha in iúl agam do dhaoine sa suíomh faoi aon deacrachtaí atá agam freastal ar imeachtaí nó teacht ar eolas?*
5. *Céard a d'fhéadfainn a dhéanamh chun cuidiú le tuismitheoirí eile bheith páirteach?*

Mar chleachtóir

6. *Conas is féidir liom feabhas a chur ar an gcaoi a ndéanaim cumarsáid le gach tuismitheoir faoina leanbh?*
7. *Conas is féidir liom úsáid níos fearr a bhaint as an aiseolas agus as an eolas a fhaighim ó thuismitheoirí i leith a leanaí?*
8. *Cad iad na bealaí ar féidir liom mo chuid eolais a roinnt le tuismitheoirí maidir le foghlaim agus forbairt a leanaí?*
9. *Nuair a thugaim cuireadh do thuismitheoirí freastal ar imeachtaí, conas is féidir liom é a dhéanamh níos éasca dóibh freastal orthu, ó thaobh na nithe seo a leanas – uainiú, rochtain ar eolas, áiseanna creise?*

Eispéireas foghlama 4: Iontráil oscailte – deiseanna cainte neamhfhoirmeálta**Téama: Folláine agus leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 3****Aoisghrúpa:** Mamailínigh agus leanaí**Suíomh:** Sa bhaile agus seisiún naíonra

Fáiltíonn Mina roimh na leanaí agus a dtuismitheoirí de réir mar a shroicheann siad an naíonra gach maidin. Dar léi, tá na cúig nóiméad teagmhála sin thar a bheith luachmhar. Sa tréimhse sin is féidir le tuismitheoirí a chur in iúl di más rud é gur mhaith leo comhrá a bheith acu léi i dtaobh a leanaí agus eagraíonn sí am a bheadh oiriúnach dóibh. Ag tús na bliana cuireann sí in iúl dóibh freisin gur féidir teacht uirthi ar an teileafón gach lá ó 1i.n. go dtí 1.30i.n. i gcás go mbeadh aon chúiseanna inní acu, nó chun plé a bheith acu mar gheall ar cé chomh maith is atá ag éirí leis an leanbh sa ghrúpa súgartha. Cuireann sí i gcuimhne dóibh go rialta ina thaobh seo, mar go gcuireann sé ar a suaimhneas iad má choinníonn sí i dteagmháil leo mar seo. Tugann gaolta nó feighlithe roinnt leanaí go dtí an naíonra iad, agus tá an cineál seo teagmhála an-luachmhar le haghaidh tuismitheoirí mar gur féidir leo glaoch a chur ar Mina le linn am lóin.

Thosaigh Mikie (2 bhliain 11 mhí d'aois) ag imirt i ngrúpa súgartha mí ó shin. Tá a mháthair, Lucy, an-chúthail agus déanann Mina iarracht ar leith comhrá a bheith aici léi uair sa tseachtain. Taispeánann Mina rud éigin do Lucy, cosúil le grianghraf de Mikie ag imirt nó pictiúr a tharraing sé. Baineann sí úsáid as seo chun uchtach a thabhairt do Lucy labhairt faoi Mikie. Fiafraíonn sí faoi rudaí is maith leis a dhéanamh sa bhaile agus tugann sí moltaí do Lucy maidir lenár féidir léi a dhéanamh chun cur leis an méid a fhoghlaimíonn sé sa suíomh.

Ábhar Machnaimh: Cad iad na straitéisí a d'fhéadfainn a úsáid chun cuidiú le tuismitheoirí a bheith níos muiníní labhairt liom faoina leanaí?

Eispéireas foghlama 5: An nuachtlitir**Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 3****Aoisghrúpa:** Mamailínigh agus leanaí**Suíomh:** Sa bhaile agus cúram lae lánaimseartha agus páirtaimseartha (naíolann)

Chuir foireann na naíolainne Happy Start pacáiste fáilte ar fáil le haghaidh tuismitheoirí na leanaí nua. San áireamh sa phacáiste seo tá ráiteas misin na naíolainne agus eolas ar an gcaoi a dtacaíonn an fhoireann le foghlaim agus forbairt na leanaí. Chomh maith leis sin seolann siad abhaile nuachtlitir gach mí ionas go mbeidh a fhios ag na tuismitheoirí cad iad na hamhráin, scéalta agus gníomhaíochtaí atá ar siúl ag na leanaí. Bíonn na leanaí i mbun cinní a dhéanamh i ndáil le cén t-eolas atá san áireamh. Seo a leanas sampla de nuachtlitir atá ar fáil i mBéarla, i bhFraincis agus i bPolainnis (príomhtheangacha dúchais na leanaí). Tá sé beartaithe ag an bhfoireann freisin teachtaireachtaí téacs a úsáid le haghaidh tuismitheoirí ar mian leo eolas a fháil faoi imeachtaí sa naíolann.

Ábhar Machnaimh: Conas is féidir liom tuilleadh eolais a roinnt le tuismitheoirí faoina bhfuil ar siúl ag a leanaí i mo shuíomh?

Bealtaine 2009

Rudaí Iontacha a Dhéanamh lena Chéile!

Náiolann Tús Maith: Mamailínigh shinsearacha agus leanaí réamhscoile

Ár lá amuigh sa choill!

Ba mhaith linn buíochas a ghabháil leis na tuismitheoirí go léir a tháinig linn ar ár dturas chuig coillte Ghleann Garaidh. Bhain gach duine an-taitneamh as an lá. Deir na leanaí gur bhain siad taitneamh ar leith as an turas ar an mbus agus as an bpicnic! Thaitin go mór leo a bheith ag léimneach sa lathach ina mbuataisí. Ó d'fhilleamar ón turas bhíomar ag foghlaim faoi chrainn agus faoi bhláthanna a fhasann sa choill. Thosaíomar freisin ag foghlaim faoi mhíl a dhéanamh mar gur aimsíomar coirceoga faoi cheilt i gcúinne na coille. Beidh an tUasal Mackey, a chuireann mil ar fáil le haghaidh na siopaí áitiúla, ag tabhairt cuairte ar an réamhscoil ar an 12 Meitheamh. Tabharfaidh sé leis mil agus taispeánfaidh sé físteip mar gheall ar bheacha. Ba bhreá linn dá mbeadh sibh in ann bheith linn ag 10r.n. ar an lá sin?

Tá grianghraif de thuras Ghleann Garaidh ar taispeánt sa phríomh-halla.

Am le haghaidh Tuilleadh Scéalta

Beimid ag dul ar cuairt chun na leabharlainne mar is gnách ar an Aoine dheireanach den mhí seo. Míle buíochas leis na tuismitheoirí a tháinig linn an mhí seo caite.

An bhfaca tú ár mbus?

Sa mhéid gur bhain na leanaí an méid sin taitnimh as an turas ar an mbus chuig Coill Ghleann Garaidh bheartaíomar ár mbus féin a dhéanamh. Táimid an-bhuíoch de Dhaid Darren a thug boscaí móra cairtchláir dúinn chun an obair seo a dhéanamh. Tar éis dianoire tá ár mbus ildaithe féin againn le roth stiúrtha, bonnán agus suíocháin. Chun cur leis an bplé a bhí againn ar chórais iompair beidh máthair Ava, Nóra ag teacht isteach an tseachtain seo chugainn chun caint linn faoina post mar thiománaí bus scoile. Beidh roinnt mhaith de na leanaí ag taisteal ar an mbus sin nuair a thosóidh siad sa réamhscoil i mí Mheán Fómhair. Beidh Nóra anseo ag 10.30r.n. ar an Déardaoin 14 Bealtaine. Tá fáilte roimh chách bheith linn agus fanacht i gcomhair cupán tae/caife ina dhiaidh i seomra na dtuismitheoirí.

Rannta

Mar is eol daoibh cuirimid san áireamh i gcónaí rann nó dán inár nuachtlitir. An mhí seo d'iarr na leanaí orainn focail an amhráin Timpeall Timpeall a chur ar fáil daoibh. Múinfidh siadsan na gníomhartha daoibh. Baint taitneamh as.

- Timpeall timpeall rothaí an bhus, rothaí an bhus, rothaí an bhus,
- Timpeall timpeall rothaí an bhus, rothaí ag casadh timpeall.
- Bíp, bíp, bíp ag adharc an bhus, adharc an bhus, adharc an bhus,
- Bíp, bíp, bíp ag adharc an bhus, géilligí don bíp bíp.

Cé aige/aici a bhfuil breithlá i mí Bealtaine?

Beidh Rarish Obert dhá bhliain d'aois ar an 1 Bealtaine.
 Beidh Sharon O'Brien trí bliana d'aois ar an 7 Bealtaine.
 Beidh Fiachra Long ceithre bliana d'aois ar an 15 Bealtaine.
 Beidh Kia Mihas cúig bliana d'aois ar an 17 Bealtaine.
 Tá súil againn go mbeidh breithlá sona agaibh go léir.

Dáta tábhachtach don dialann

Le linn an dá sheachtain tosaigh de mhí an Mheithimh tá súil againn bualadh leat agus le do leanbh ar feadh tamall gairid. Taispeánfaidh do leanbh a f(h)illteán ionas go bhfeicfidh tú cad a bhí á dhéanamh agus á fhoghlaim aige/aici le linn na bliana. Mura bhfuil an dáta agus an t-am feiliúnach duit, téigh i dteagmháil le Michelle, le do thoil, ar 084 6655437.

Eispéireas foghlama 6: Dialann laethúil Paul

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 1 agus Spríoc foghlama 5

Aoisghrúpa: Leanaí

Suíomh: Sa bhaile agus rang na naíonán (bunscoil speisialta)

Tá deacrachtaí measartha ginearálta foghlama ag Paul (5 bliana d'aois). Téann sé ar an mbus gach maidin chuig Scoil Speisialta *Holy Angels* atá seacht míle dhéag óna bhaile. Is annamh a thugann a thuismitheoirí cuairt air ar scoil toisc an achair fhada chun na scoile, agus mar sin coinníonn a thuismitheoirí agus a mhúinteoir dialann speisialta laethúil chun a chéile a choinneáil chun dáta ó thaobh conas atá ag éirí le Paul. Ciallaíonn sé seo gur féidir lena thuismitheoirí labhairt leis faoina dtarlaíonn ar scoil agus gur féidir leo athdhaingniú a dhéanamh ar a chuid foghlama sa bhaile. Ciallaíonn sé freisin gur féidir leis na cleachtóirí a chur san áireamh na nithe a tharlaíonn sa bhaile, mar go bhfuil sé deacair ar Paul é féin a chur in iúl.

Bhí Paul thar a bheith sceitimíneach nuair a fuair a theaghlach coileán nua. Scríobh a mháthair faoi seo sa dialann. Bhain an múinteoir úsáid as an eolas seo nuair a bhí a ghníomhaíochtaí á eagrú aici don tseachtain. Sread Paul go sceitimíneach nuair a bhí ainm an choileáin ar eolas ag Iníon O'Malley agus bhí an chuma air gur bhain sé an-taitneamh as scéal a léigh sí faoi mhadra caorach ar fheirm. Seo a leanas sliocht as dialann Paul.

Ábhar Machnaimh: *Cad iad na socrúithe speisialta is féidir liomsa a dhéanamh chun eolas a roinnt le tuismitheoirí nach bhfeicim go minic?*

Fíor 2: Sliocht as dialann laethúil Paul

Feabhra 28

Hi Fiona

Níor chodail Paul go maith aréir. Bhí cuma mhaith air nuair a d'fhill sé ón scoil. D'ith sé a thae agus d'imíomar ag siúl leis ina chathaoir rothaí. Tháinig Toby, an coileán freisin. Bhí a fholcadh ag Paul mar is gnách agus léamar scéal dó ach ar chúis éigin bhí sé míshocair. Tá seans go mbeidh sé tuirseach ar scoil inniu. Tá fhios agam go bhfuilimse ar aon chuma!

Le dea-ghuí,

Aileen

Feabhra 28

Go raibh maith agat, a Aileen. Bhí seisiún ag Jackie, fisiteiripeoir Paul leis inniu. Dúirt mé léi go raibh seans ann go mbeadh sé beagán tuirseach. Rinne sí roinnt aclaíochta leis agus nuair a thug sí ar ais chuig an rang é bhí sé traochta, mar sin chuir mé é sa spás suaimhneach lena theidí agus a bhlaicéad agus bhí codladh beag aige. Ghlac sé lón maith agus bhí sé i ndea-ghiúmar ina dhiaidh sin. Tá sé fós ag baint taitnimh as na leabhair i dtaobh ainmnithe. Tá sé ag éirí an-mhaith freisin ag leagan na dtúr de bhloic lena cheann agus tá an cleachtadh atá ar siúl aige sa bhaile le sonrú ar a ghníomhaíochtaí. Tá súil agam go bhfaighidh tú codladh anocht.

Mar a deirim i gcónaí, is féidir leat glaoch a chur orm aon uair ar 087227569,

Fiona

Eispéireas foghlama 7: Ag léiriú comhbhá**Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 4 agus Spríoc foghlama 3****Aoisghrúpa: Leanaí****Suíomh: Sa bhaile, feighlíocht linbh agus rang na naíonán (bunscoil)**

Is baintreach fir é Mike agus thug sé cuairt ar scoil a iníne, Saoirse, inniu chun a fháil amach conas a bhí ag éirí léi i rang na naíonán sinsearach. Tá polasaí ag an scoil tuairisc lártéarma a thabhairt do thuismitheoirí i mí Feabhra ag na cruinnithe idir tuismitheoirí agus múinteoirí agus ceann eile i dtreo dheireadh mhí an Mheithimh. Seo an chéad uair a bhuaíl Mike go pearsanta le múinteoir Saoirse. Ba í a bhean chéile, Mary a mbíodh an teagmháil go léir aici leis an scoil. Tugann Niamh, feighlí Saoirse, Saoirse ar scoil gach lá agus bailíonn sí í fad is atá Mike ag obair agus cuireann sí Mike ar an eolas maidir le conas atá ag éirí le Saoirse ar scoil. Tá aithne mhaith aici ar mhúinteoir Saoirse agus bíonn comhrá neamhfhoirmiúil aici léi go minic, go háirithe ón uair ar thosaigh Mike ag iarraidh uirthi seo a dhéanamh ar a shon. Bhí an scoil an-mhaith ag tacú le Saoirse ó fuair a mamaí bás cúig mhí ó shin. Bhí Iníon Buckley, múinteoir Saoirse, i dteagmháil gutháin rialta le Mike ó shin i leith. Bhí Mike fós neirbhíseach, ámh, faoina chruinniú.

Chuir Iníon Buckley Mike ar a shuaimhneas láithreach agus chuir in iúl dó go raibh ag éirí an-mhaith le Saoirse. D'imigh sí tríd an gcárta tuairisce leis go sonrach agus d'fhiafraigh sí de cúpla uair an raibh aon cheisteanna aige. Thaispeáin sí samplaí d'obair Saoirse dó freisin – obair a bhí ar taispeáint ar na ballaí, ina leabhair agus ina fillteán. Thaispeáin sí roinnt grianghraf dó. In dhá cheann de na pictiúir seo bhí Saoirse ag tabhairt aire do bheirt leanaí óga agus í ag súgradh le cara léi. Scríofa in aice leis na grianghraif bhí an fortheideal, *Ná bíodh imní ort, a Lucy. Tabharfaidh mise aire duit.* Mhínigh Iníon Buckley go raibh Saoirse agus a cara ag ligean orthu go raibh mamaí Lucy tinn agus go bhfuair sí bás. D'fhiafraigh sí de Mike conas a bhí ag éirí le Saoirse sa bhaile agus d'inis sé di faoin na rudaí a mbaineann sí taitneamh astu agus na nithe atá dian uirthi, anois sa mhéid go bhfuil Mamaí imithe. Thug Iníon Buckley an cárta tuairisce do Mike le tabhairt abhaile leis agus d'iarr air gaoch uirthi nó nóta a sheoladh isteach dá dteastódh uaidh labhairt léi faoi Saoirse. Dúirt leis go gcoinneodh sí súil ghéar ar Saoirse agus go nglaoadh sí air i gceann cúpla seachtain chun eolas chun dáta a thabhairt dó. Leag sí béim athuair ar go raibh ag éirí go maith le Saoirse lena foghlaim agus go raibh sí ag déileáil go maith leis an scoil tar éis di a Mamaí a chailliúint.

Ábhar Machnaimh: *An ndéanaim dóthain machnaimh ar na himeachtaí agus na cúinsí i saol daoine a bhféadfadh tionchar a bheith acu ar fhoghlaim agus ar fhorbairt na leanaí?*

Rannpháirtíocht

Féadfaidh tuismitheoirí rannpháirt luachmhar a bheith acu i bhfoghlaim agus i bhforbairt a leanaí trí a gcuid ama, eispéireas agus cumas a roinnt leo i suíomh lasmuigh den bhaile. Mar shampla, d'fhéadfaidís cuidiú le spóirt, drámaíocht nó gníomhaíochtaí ceoil. D'fhéadfaidís eolas a roinnt i ndáil lena gcultúr baile agus a gcúlra. Féadfaidh deiseanna a bheith ann áiteanna a mholadh a bhféadfadh na leanaí cuairt a thabhairt orthu nó daoine suimiúla a bhféadfadh na leanaí labhairt leo, nó na himeachtaí seo a eagrú. Féadfaidh tuismitheoirí oibriú i dteannta a chéile freisin trí chumainn na dtuismitheoirí chun tacú leis an suíomh agus feabhas a chur ar thimpeallacht foghlama a leanaí. D'fhéadfadh mamó agus daideo páirt a ghlacadh ar bhealaí cosúla chomh maith. Féadfaidh siad cuairt a thabhairt ar an suíomh agus labhairt mar gheall ar a n-óige féin agus cuidiú le leanaí tuiscint a fháil ar chaitheamh ama. Cuirtear go mór le féiniúlacht agus le muintearas na leanaí má fheiceann siad baill dá dteaghlach féin sa suíomh, agus saibhríonn sé freisin a bhfoghlaim agus a bhforbairt.

Is féidir leis na tuismitheoirí féin sochar a bhaint as a bheith páirteach sa suíomh. Go minic an bealach is fearr feabhas a chur ar shaol an linbh ná tacú le tuismitheoirí ina ról tuismitheora. Ar cheann d'fhoinsí na tacaíochta seo tá líonraí agus cairdis neamhfhoirmiúla a chruthaítear go minic nuair a bhuaileann tuismitheoirí lena chéile.

Féadfaidh siad feidhmiú mar fhoinsé luachmhar tacaíochta agus eolais le haghaidh tuismitheoirí, go háirithe na tuismitheoirí sin atá aonraithe nó atá nua sa cheantar. Féadfaidh tuismitheoirí feidhmiú mar mheantóirí le haghaidh a chéile, nó féadfaidh siad cairdeas a thairiscint.

Tuismitheoirí: Páirt a ghlacadh i suíomh do linbh

- Caith **am** sa suíomh. Roinn gníomhaíocht foghlama leis na leanaí cosúil le huirlis cheoil a sheinm, spórt a mhúineadh, ceird a thaispeáint cosúil le cniotáil nó origami, bleibeanna a chur, cluiche a imirt, leabhar a dhéanamh, leanaí a thionlacan ar thuras, scéal a insint ag baint úsáide as roinnt focal a úsáidtear sa bhaile atá éagsúil le teanga a úsáidtear sa suíomh.
- Tacaigh le **súgradh**. Cuidigh le cruthú limistéar súgartha agus plandaí lasmuigh. Cuidigh le gníomhaíocht súgartha nó seol isteach frapaí súgartha cosúil le héadaí maiseacha agus soithigh fholmha siopadóireachta.
- Comhroinn **eolas** leis na leanaí agus leis an bhfoireann fút féin, mar shampla is Éireannach tú nó duine den Lucht Siúil, nó Meiriceánach, agus inis dóibh faoi na nithe a bhfuil tábhacht ag baint leo duitse. Labhair faoi do theaghlach, faoi fhéilte, faoi spéiseanna agus mar sin de.
- Labhair leis na leanaí faoi do **chuid oibre féin**. Eagraigh turas chuig do láthair oibre más féidir agus cuir frapaí ar fáil ó do láthair oibre ar féidir iad a chur san áireamh sa spás súgartha.
- Cuidigh le heagrú **turas, laethanta spóirt** agus imeachtaí eile.
- **Bailigh airgead** le haghaidh trealamh nua nó cuidigh le maoiniú stáit a fháil.

?

Machnamh ar mo chleachtas

Mar thuismitheoir

1. *Cad iad na cumais agus na scileanna a d'fhéadfainn a roinnt le leanaí sa suíomh?*
2. *An bhféadfainn cuidiú le gníomhaíocht nó turas agus a leithéidí a eagrú?*

Mar chleachtóir

3. *Conas is féidir liom fónamh a bhaint as saineolas, scileanna agus dea-thoil na dtuismitheoirí chun na torthaí is fearr a bhaint amach do leanaí i mo shuíomh?*
4. *Cad a d'fhéadfainn a dhéanamh chun a chur in iúl do thuismitheoirí go bhfuil meas againn ar a n-ionchur agus go rachaidh sé chun sochair na leanaí?*

Eispéireas foghlama 8: Dan, fear an cheoil

Téama: Cumarsáid, Aidhm 4 agus Spríoc foghlama 3

Aoisghrúpa: Leanaí óga, mamailínigh agus leanaí

Suíomh: Sa bhaile agus feighlíocht linbh

Is ceoltóir é Dan. Is breá lena leanaí féin ceol agus chas sé leo sa bhaile ón aois an-óg. Tagann sé anois chuig a suíomh feighlíochta uair sa choicís ar cheann dá laethanta saoire ón obair chun a ghiotár a sheinm agus amhráin a chasadh leis na leanaí. Is breá leo a ghiotár. Teastaíonn uathu a fháil amach cé chomh trom is atá seo, cad as a bhfuil sé déanta, agus cá mhéad sreang atá air. Taispeánann Dan dóibh conas a oibríonn sé. Ceann de na laethanta thug sé leis a dhromaí agus thaispeáin sé drumadóireacht dóibh. Bhain sé úsáid as rithimí urlabhartha chun cuidiú leo an buille a thapáil: *An-nie Jou-bert* (ainmneacha leis na leanaí níos óige) agus *D'ith mé úll is d'ól mé tae* (abairtí leis na leanaí níos sine). Bíonn na leanaí ag tnúth leana chuartheanna. Déanann siad cleachtadh beagnach gach lá ionas gur féidir leo a thaispeáint do Dan cé chomh maith is atá siad ag bualadh bos nuair a fhilleann sé. Roimh an gcéad chuairt eile aige déanann Noleen, an feighlí, agus na leanaí giotáir as dramhábhar. Tá siad an-sceitimíneach a mbanna ceoil a thaispeáint do Dan!

Ábhar Machnaimh: Cad iad na cumais speisialta atá ag tuismitheoirí a bhféadfaí fónamh a bhaint astu agus iad seo a roinnt leis na leanaí?

Eispéireas foghlama 9: Níl sé choíche ródhéanach

Téama: Cumarsáid, Aidhm 3 agus Spríoc foghlama 2

Aoisghrúpa: Leanaí

Suíomh: Sa bhaile agus seisiún naíonra

Nuair a bhí Sonia óg chaill sí roinnt mhaith scoile. Mar thoradh air sin, bhí deacrachtaí léitheoireachta aici agus bhí sé deacair uirthi obair le heolas scríofa. Nuair a sheol naíonra a leanaí nótaí abhaile bhí uirthi iarraidh ar a deirfiúr iad a léamh di. Le caitheamh ama chuir sí aithne ar Maggie, tuismitheoir eile. Chuir Maggie ina luí uirthi dul léi chuig ranganna i seomra na dtuismitheoirí. Bhí creis sa seomra in aice láimhe áit a bhféadfadh mamailíneach Sonia fanacht. Roghnaigh Sonia agus Maggie cúrsa ceardaíochta do thosaitheoirí. Bhí mac ceithre bliana d'aois Sonia thar a bheith sásta í a fheiceáil ag teacht isteach chuig a naíonra. Bhain Sonia taitneamh as an gcúrsa agus bhí sí níos muiníní labhairt le cleachtóir Evan. Ina dhiaidh sin d'fhreastail sí ar chúrsa tuismitheoireachta agus bhraith sí ansin go bhféadfadh sí cur leis óna taithí féin. Mhol an múinteoir a d'eagraigh na cúrsaí di clárú le haghaidh rang litearthachta do dhaoine fásta. Tá an-dul chun cinn ar siúl ag Sonia. Is breá léi go háirithe a bheith ag léamh dá leanaí agus bíonn sí ag tnúth le nótaí a theacht abhaile, agus anois is féidir léi iad a léamh í féin.

Ábhar Machnaimh: Cad is féidir liomsa agus le mo chomhghleacaithe a dhéanamh inár suíomh chun cuidiú le tuismitheoirí ina ról mar oideachasóirí a leanaí?

Eispéireas foghlama 10: Daid Bhláithín

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 6

Aoisghrúpa: Leanaí

Suíomh: Sa bhaile agus rang na naíonán (bhunscoil)

Tá triúr leanaí ag Joan agus Con sa bhunscoil. Is baill ghníomhacha iad beirt de Chumann na dTuismitheoirí agus freastalaíonn duine díobh ar gach cruinniú. Tá caidrimh mhaithe acu leis na múinteoirí agus leis na tuismitheoirí ó thosaigh a gcéad leanbh ag freastal ar scoil. Tógadh eastát tithíochta sa cheantar áitiúil agus tá an líon leanaí sa scoil méadaithe go mór ó shin. Le déanaí chuidigh Cumann na dTuismitheoirí agus foireann na scoile le lá oscailte a eagrú le haghaidh tuismitheoirí na leanaí nua. D'fhreastail Patrick ar an gcruinniú, a bhfuil iníon aige i rang na naíonán sóisearach. Tá spás súgartha lasmuigh á fhorbairt ag Cumann na dTuismitheoirí a áireoidh limistéar chun plandaí a chur. Mhol Con do na múinteoirí go m'fhéidir go mbeadh suim ag Patrick páirt a ghlacadh i bhforbairt an spáis súgartha lasmuigh. Tugann Patrick aire do na leanaí gach deireadh seachtaine ón uair a scar sé féin agus a bhean chéile. Is tógálaí páirtaimseartha é. Bhí Patrick thar a bheith sásta gur iarradh air agus go háirithe sa mhéid gur chuir an múinteoir féin an cheist air. Bhí a iníon, Bláithín thar a bheith sásta ina thaobh chomh maith. Braitheann Patrick go bhfuil sé ag cur go dearfach le foghlaim agus forbairt a leanaí agus go bhfuil an pobal scoile ag baint sochair as a scileanna.

Thar an gcéad chúpla seachtain eile, d'oibrigh Patrick, an múinteoir ranga, leanaí, agus roinnt tuismitheoirí eile le chéile agus bhí an spás súgartha ullamh i mí an Mheithimh in am don ghrian!

Ábhar Machnaimh: An bhfuil bealaí ann ar féidir liom daideanna a mhealladh le bheith níos rannpháirtí i bhfoghlaim agus i bhforbairt a leanaí?

Cinntí a dhéanamh agus cur chuige agus bealaí éagsúla a mholadh

Bíonn cinntí á ndéanamh ag tuismitheoirí ar bhonn leanúnach i ndáil lena leanaí – mar gheall ar a sláinte, a ngníomhaíochtaí, an bia a itheann siad, a ngnáthaimh, cé leo a gcaitheann siad a gcuid ama, cá háit a bhfaigheann siad a gcuid oideachais agus cén cineál oideachais é sin. Féadfaidh tuismitheoirí suíomhanna a sholáthar le heolas tábhachtach chun cuidiú le cinntí i ndáil le foghlaim agus forbairt a leanaí. Chomh maith leis sin ní foláir iad a chur san áireamh nuair atá cinntí tábhachtacha á ndéanamh ag daoine eile mar gheall ar a leanaí.

Ina theannta sin, is féidir le tuismitheoirí feidhmiú ar son a leanaí, ag lorg na seirbhísí atá ag teastáil uatha agus an cleachtóir a chur ar an eolas maidir lena riachtanais indibhidiúla. Uaireanta feidhmíonn siad ar son na leanaí i gcoitinne, mar shampla trí fheachtas a bheith ann chun conláistí a fháil sa cheantar áitiúil nó le haghaidh áiseanna áirithe le haghaidh leanaí sa scoil. Féadfaidh boird bhainistíochta agus coistí, cumainn tuismitheoirí agus coistí comhairleacha, a bheith ina mbealaí trínar féidir leis na tuismitheoirí é seo a bhaint amach. Chun a bheith páirteach, ní foláir do thuismitheoirí na struchtúir a thuiscint maille leis an ról atá acu iontu.

Machnamh ar mo chleachtas

Mar thuismitheoir

1. *Conas is féidir liom a bheith níos rannpháirtí i gcinntí a rachaidh i bhfeidhm ar mo leanbh?*
2. *Cad is féidir liomsa a dhéanamh chun feabhas a chur ar sheirbhísí agus ar eispéiris le haghaidh na leanaí uile?*

Mar chleachtóir

3. *Conas is féidir liom na tuismitheoirí a bheith níos rannpháirtí i gcinntí a dhéanamh a théann i bhfeidhm ar a leanaí?*
4. *Cad is féidir liom a dhéanamh chun tathant ar thuismitheoirí a bheith ina mbaill de Choistí Bainistíochta/Bhoird Bhainistíochta/Chumainn Tuismitheoirí?*

Eispéireas foghlama 11: An dtuigeann tú mo chultúr agus mo thraidisiúin?

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 3

Aoisghrúpa: Mamailínigh

Suíomh: Sa bhaile agus seisiún naíonra

Is baill den lucht siúil iad Joseph (2 bhliain agus 11 mhí d'aois) agus a theaghlach. Bhog siad isteach sa cheantar le déanaí agus chláraigh Kathleen, máthair Joseph, é le haghaidh dhá mhaidin sa tseachtain sa naíonra áitiúil. Bhuail an bainisteoir, Joan, le Kathleen agus mhínigh di conas a oibríonn an tseirbhís agus thaispeáin di na seomraí éagsúla agus an spás súgartha lasmuigh. D'fhiafraigh Joan de Kathleen céard iad na nithe a thaitníonn agus nach dtaitníonn le Joseph. Mhínigh sí di nach bhfuil mórán ar eolas aici faoi chultúr agus faoi thraidisiúin an Lucht Siúil. D'iarr Joan ar Kathleen roinnt a insint di faoina slí bheatha agus faoi thraidisiúin an Lucht Siúil atá tábhachtach di siúd. Cuideoidh sé leis an bhfoireann tacú le Joseph má tá roinnt eolais acu ar na nithe seo. D'inis Kathleen do Joan go dtaistealaíonn siad de ghnáth i leantóir le linn mhíonna an tsamhraidh agus go socraíonn siad síos i gceantar amháin don chuid eile den bhliain. Mhínigh sí freisin nach bhfuil formhór an Lucht Siúil chomh fánaíoch agus a bhídís. Dúirt Kathleen gur breá le Joseph ainmnithe, go háirithe capaill agus madraí. D'inis sí do Joan nach dteastaíonn uaithi go ndéanfar idirdhealú éagórach ar Joseph toisc go bhfuil sé ina bhall den Lucht Siúil. Tá inní uirthi mar go raibh eispéiris dhiúltacha ag leanaí níos sine i suíomhanna eile.

Agus í ag ullmhú le haghaidh Joseph, agus le cúnadh ó Kathleen, d'aimsigh Joan roinnt leabhar agus míreanna mearaí a léiríonn saol an Lucht Siúil sa lá atá inniu ann. D'eagraigh sí taispeántais d'ainmhithe a thaitníonn le Joseph ionas go bhféadfadh sé féachaint orthu ar theacht dó chun an naíonra. Dúirt sí leis na leanaí go mbeadh buachaill nua chucu go luath. Cúpla lá ina dhiaidh sin labhair Joan leis na leanaí maidir lena mbailte. Bhain sí úsáid as taispeántais ar na ballaí chun béim a leagan ar roinnt de na pointí a bhí á ndéanamh aici. Sa taispeántas sin bhí pictiúir de bhailte leanaí cosúil le leantóirí, árasáin agus tithe sraithe. Bhain siad úsáid astu seo chun labhairt faoin 'áit ina gcónaímid'. Thug na leanaí isteach grianghraif dá dteaghlaigh agus dá dtithe, agus rinne múnlaí de na tithe sin ag baint úsáide as drámh-ábhair, fabraicí, olann, páipéar maiseach agus cairtchlár. Chuir siad iad seo ar taispeánt in aice a ngrianghraf. I gcaitheamh na laethanta ina dhiaidh sin d'inis siad scéalta dá chéile faoina bpeataí agus a dturais. Bhreathnaigh Joan ar na leanaí le linn a ngníomhaíochtaí agus chinntigh gur cuireadh Joseph san áireamh agus gur thosaigh sé ag cruthú caidreamh le daoine eile. Thug sí tuairisc chun dáta do Kathleen maidir le conas a bhí sé ag socrú isteach.

Ábhar Machnaimh: *Cá mhéad atá ar eolas ag na leanaí agus agamsa faoi theaghlaigh a chéile agus faoin bpobal?*

Eispéireas foghlama 12: Bogadh mór

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 3

Aoisghrúpa: Leanaí óga

Suíomh: Sa bhaile agus feighlíocht linbh

Bhí John ina athair a fhanann sa bhaile le sé mhí anuas. Anois tá sé féin agus a pháirtí Bernice ag lorg suímh nua dá leanbh óg, Eimear (bliain amháin d'aois) trí lá in aghaidh na seachtaine, mar go bhfuil John chun filleadh ar an obair go lánaimseartha. Teastaíonn uathu feighlí linbh a fháil mar gur mhaith leo go bhfaigheadh Eimear taithí ar shuíomh eile lasmuigh den bhaile. D'imigh John agus Bernice i dteagmháil leis an oifig áitiúil d'Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte chun liosta a fháil d'fheighlithe linbh sa cheantar. Cuireadh iad ar ghearrliosta agus rinneadh socrúithe le go dtabharfaí cuairt orthu. Chuir gach feighlí linbh síos ar a hoiliúint agus a cáilíochtaí. Bhí oiliúint céadchabhrach ag an triúr acu. Trí mheán an deontais feighlíochta linbh ón gCoiste Cúraim Linbh Contae áitiúil cheannaigh siad réimse bréagán agus trealamh sábháilteachta. Tá rochtain ag gach feighlí linbh ar spás lasmuigh.

Nuair a shroich siad an baile d'imigh John agus Bernice siar ar a nótaí agus d'aontaigh siad gurb é teach Liz an áit is fearr a d'oirfeadh do Eimear. Is bungaló é le rochtain éasca ar an ngairdín agus a lán féir agus spás maith le plandaí a chur ann. Tugann Liz aire do bheirt leanaí eile d'aois réamhscoile agus measann John agus Bernice go bhfuil seo tábhachtach chun cuidiú le hEimear foghlaim conas idirghníomhú le leanaí eile. D'idirghníomhaigh Liz an-mhaith le hEimear, agus bhí an chuma air gur thaitin sí le hEimear. Chuir Liz fáilte roimh John agus Bernice agus chuir iad ar a suaimhneas. Thug sí leabhrán dóibh le heolas mar gheall ar a seirbhís feighlíochta linbh, lena n-áirítear na cineálacha gníomhaíochtaí a eagraíonn sí agus na gnáthaimh a leanann sí leis na leanaí eile. Mhínigh sí dóibh freisin go n-úsáideann sí leabhar nótaí beag gach lá chun taifead a choinneáil ar an soláthar bunúsach cúraim agus ar ghníomhaíochtaí agus ar ghothaí na leanaí agus ar a bhfuil bainte amach acu. Glacann sí grianghraif go rialta agus tugann iad seo do na tuismitheoirí. Bíonn John agus Bernice buíoch as na grianghraif seo mar bhealach le heolas a chomhroinnt. D'iarr siad ar Liz litreacha molta a chur ar fáil ó tuismitheoirí eile. Tar éis na litreacha seo a sheiceáil d'imigh siad i dteagmháil le Liz. I dteannta a chéile líon siad foirm iarratais agus bhí plé eatarthu maidir leis na nithe is maith le Eimear, na riochtaí leighis, ailléirgí agus vacsaínithe aici agus na míreanna compoird agus cluichí is maith léi, chomh maith lena gnáthaimh agus eolas teagmhála ginearálta. Chaith Eimear roinnt ama gach lá le Liz sna seachtainí ina dhiaidh sin. Bhain Liz úsáid as an eolas ó John agus Bernice chun cuidiú le Eimear socrú isteach agus bheith sona ina suíomh nua.

?

Ábhar machnaimh: Cén t-eolas is cóir dom a fháil ó tuismitheoirí chun cuidiú lena leanaí socrú isteach?

Eispéireas foghlama 13: Athruithe**Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 3****Aois: Leanaí****Suíomh: Sa bhaile, seisiún naíonra agus rang na naíonán (bunscoil)**

Freastalaíonn Simon (beagnach 6 bliana d'aois) ar bhunscoil áitiúil. Thosaigh a thuismitheoirí ag éirí inníoch faoina iompar nuair a bhí sé tuairim is dhá bhliain go leith d'aois. Bhí deacrachtaí ag Simon díriú isteach ar ghníomhaíochtaí agus iad a chur i gcrích. Labhair siad leis an altra sláinte poiblí. Bhí sise den tuairim nach raibh aon chúis inní láithreach ann agus mhol sí dóibh Simon a sheoladh chuig réamhscoil an Meán Fómhair dár gcionn. Shocraigh sé isteach go maith. Bhí an cóimheas daoine fásta le leanaí an-mhaith agus sannadh Simon don Oibrí Bunriachtanach, Kelly, a chaith am leis go minic in idirghníomhaíochtaí duine le duine agus chuidigh sí leis súgradh agus idirghníomhú le leanaí eile sa ghrúpa. Chuidigh Kelly tascanna a bhriseadh síos le haghaidh Simon agus thaispeáin dó conas a oibríonn rudaí cúpla uair. Thug sí píosa amháin eolais nó treoir amháin dó ag an uair agus chuidigh leis páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí leis na leanaí eile. Thaitin sé go háirithe le Simon an súgradh le huisce agus bheith ag súgradh lasmuigh. Chuidigh Kelly leis córas cairde a bhunú agus thaitin sé go mór le Rachel bheidh ina cara speisialta ag Simon. Chaith Simon dhá bhliain sa réamhscoil.

Bhí inní ar thuismitheoirí Simon faoina aistriú chuig an mbunscoil. Bhí sé ar tí dul chuig an scoil áitiúil áit a bhfuil 19 naíonán shóisearacha, naíonán shinsearach agus leanbh rang a haon sa seomra ranga. Bhuail tuismitheoirí Simon leis an bpríomhoide agus leis an múinteoir sular thosaigh sé ar an scoil agus chuir siad síos ar a gcúiseanna inní agus ar an gcabhair bhreise a fuair Simon sa réamhscoil. Shocraigh siad bualadh lena chéile arís i lár Dheireadh Fómhair nuair a bheadh seans ag an múinteoir aithne a chur ar Simon. Tar éis an chruinnithe sin atreoraíodh Simon le haghaidh measúnú oideachais. Tar éis an mheasúnaithe, dréachtaíodh Plean Oideachais ar leith dó agus ceapadh cúntóir riachtanas speisialta dó chun cuidiú leis sa seomra ranga ar feadh 10 n-uair sa tseachtain.

Tá Simon anois sna naíonáin shinsearach. Caitheann sé am le múinteoir riachtanas speisialta oideachais na scoile ag obair ar scileanna ar leith a chuideoidh leis lena chuid foghlama. Tá tuismitheoirí Simon sásta lena dhul chun cinn agus leis an obair atá ar siúl ag na múinteoirí chun a chinntiú go bhfuiltear ag freastal ar a riachtanais. Faigheann siad aiseolas rialta ón scoil agus labhraíonn siad leis an múinteoir uair gach coicís ar an teileafón chun a fháil amach céard is féidir leo a dhéanamh chun cuidiú le dul chun cinn Simon.

Ábhar machnaimh: *Conas is féidir liom feabhas a chur ar an gcaoi a n-oibrím le tuismitheoirí na leanaí le Riachtanais Speisialta Oideachais (RSO) chun go mbeadh na tuismitheoirí níos rannpháirtí i bhfoghlaim agus i bhforbairt a leanaí?*

Conclúid

Ceann de na comharthaí de sheirbhís luath-óige ardchaighdeán ná go n-oibríonn an tseirbhís sin i gcomhar le tuismitheoirí chun timpeallacht a sholáthar ina mbraithfidh leanaí óga, mamailínigh agus leanaí sona agus a mbraithfidh siad go bhfuil siad páirteach ann. Sa timpeallacht seo oibríonn tuismitheoirí agus cleachtóirí lena chéile chun eolas agus saintaithí a chomhroinnt, agus chun cinní a dhéanamh d'fhonn eispéiris shaibhre a thabhairt do leanaí i suíomhanna éagsúla.